

Kwakende kikkers

Vorig jaar schreef ik in de Telstar dat groene kikkers in de zomer luid kunnen kwaken. Nadien ontving ik van Sjaak Oudshoorn een reactie, waarin hij vermeldt dat een kennis van hem, die in Klapwijk woont, klaagt over slapeloze nachten in het voorjaar en de zomer door het oneindige gekwaak van kikkers. Daarna volgde een verzoek of ik eens wilde schrijven wanneer, hoe en waarom kikkers kwaken. Naar aanleiding van deze vragen heb ik in 2006 een bescheiden onderzoekje uitgevoerd. Tussen 11 mei en 14 juli heb ik regelmatig groene kikkers horen kwaken. In deze periode ben ik achtmaal langs alle sloten van Klapwijk gegaan om te noteren waar werd gekwaakt. Op circa 18 verschillende plekken heb ik kikkers gehoord, voornamelijk aan de buitenranden van de wijk. In sloten met huizen aan beide kanten van het water was zelden een kikker te vinden. Nergens werd echt uitbundig gekwaakt en van grote aantallen kikkers was geen sprake.

Omstreeks 1990, toen Klapwijk net was aangelegd, huisvestten de sloten veel meer groene kikkers dan heden ten dage. Vermoedelijk zijn ze in aantal achteruitgegaan omdat ze niet goed tegen verstoring kunnen. Bovendien denk ik dat het rigoureuze, jaarlijkse schonen van de sloten de kikkers parten speelt, want ze overwinteren in de modder op de slootbodem.

Hoe kikkers kwaken heb ik gevraagd aan Lex Kreffer, de amfibieënadviseur van de Haagse Dierenbescherming. Het kwaken blijkt een variatie te zijn op de ademhaling. Kikkers halen adem door de mondbodem te laten zakken en vervolgens weer strak te trekken, waardoor luchtverplaatsing optreedt. De neusgaten en de luchtpijp kunnen door kleppen afzonderlijk worden geopend en gesloten waardoor de lucht in de juiste richting wordt gestuurd. Zowel de inademing als de uitademing verloopt in twee stappen, waarbij de mondholtte als tussenstation dienst doet. Bij het kwaken worden de neusgaten gesloten, terwijl de lucht heen en weer wordt verplaatst tussen de mondholtte en de longen. Daarbij wordt de lucht langs de stemspleet geperst, wat de eigen klank geeft aan het kwaken. Verder heeft de groene kikker uitwendige kwaakblazen, die zorgen voor extra volume en klankvorming. Deze kwaakblazen zijn bij kwakende kikkers te zien als twee witte/grijze kniekers aan weerszijden van de bek. Kikkers kwaken om hun aanwezigheid kenbaar te maken aan soortgenoten. Alleen de mannetjes kwaken en met deze activiteit lokken ze vrouwtjes, verjagen ze rivalen en ... houden ze soms mensen uit de slaap.

Caroline Elfferich, mei 2007